

## Alexandru Lapusneanul de Costache Negruzzi - caracterizarea personajelor

Costache Negruzzi este o personalitate literara care face parte din generatia pasoptista. Considerat intemeietorul nuvelei istorice romanesti, prezinta cateva aspecte din istoria Moldovei in mai multe nuvele ca: "Alexandru Lapusneanul", "Sobieski si romanii", "Regele Poloniei si domnul Moldovei".

Nuvela "Alexandru Lapusneanul" a aparut in anul 1840 in revista "Dacia literara" si prezinta cea de-a doua domnie a lui Alexandru Lapusneanul intre anii 1564 si 1569. Fiiind o nuvela, aceasta creatie cuprinde mai multe personaje, printe care se numara: Alexandru Lapusneanul, Motoc, Doamna Ruxanda, boierii Stroici si Spancioc precum si gloata (multimea de oameni).

Alexandru Lapusneanul este pesonajul principal, individual, protagonist si central, cu profil moral mai mult negativ. Principala trasatura de caracter a acestuia este dorinta de razbunare. El este asemenea lui Hamlet din tragedia shakespeariana, ambii fiind dominati de o sete de razbunare.

De la inceput prezinta o ambitie iesita din comun, nu renunta la planul sau de razbunare cand asculta rugamintile boierilor soli si raspunde in consecinta, cu multa ipocrizie: "Daca voi nu ma vreti, eu va vreau, raspunse Lapusneanul, a caruia ochi scanteira ca un fulger, si daca voi nu ma iubiti eu va iubesc pre voi, si voi merge ori cu voia, ori fara voia dumneavoastra. Sa ma-ntorc ? Mai degraba-si va intoarce Dunarea cursul indarapt. A! Nu ma vrea tara ? Nu ma vreti voi, cum intaleg ?"

Este disimulant si intept, isi da repede seama de planurile boierilor cand acestia ii fac propuneri. Este abil in folosirea cuvintelor in folosul sau si il accepta pe Motoc langa el, nu pentru ca ii este trebuit, ci pentru ca vrea sa-l pedepseasca: "Sa ma-ncred in voi ? zise Lapusneanul intelegand planul lui. Pesemne gandesti ca eu nu stiu zicatoarea moldoveneasca: "Lupul parul schimba, iar naravul ba ? Nu stiu, ca fiind mai mare peste ostile mele, cum ai vazut ca m-au biruit, m-ai lasat ? [] Dar tu Motoace ? invecit in zile rele, deprins a te ciocoi la toti domnii, ai vandut pre Despot, m-ai vandut si pre mine, vei vinde si pe Tomsa, [] iti fagaduiesc ca sabia mea nu se va manji in sangele tau; te voi cruta, caci imi esti trebuit, ca sa ma mai usurezi de blastemurile norodului."

Ipocrizia lui depaseste orice limita in momentul in care se duce la mitropolie, "imbracat cu toata pompa domneasca", si tine discursul catre boieri. Lapusneanul se preface a fi bun la suflet, cu gandul de a se impaca si nici un boier nu se gandeste la adevarata lui fata, cazand fiecare in capcana intinsa, in afara de Stroici si Spancioc: "Boieri dumneavoastra! De la venirea mea cu a doua domnie si pana astazi am aratat asprime catre multi; m-am aratat cumplit, rau, varsand sangele multora. Unul Dumnezeu stie de nu mi-a parut rau si de nu ma caiesc de aceasta; dar dumneavoastra stiti ca m-a silit numai dorinta de a vede continind galceville si vanzarile unora si altora, care tineau la rasipa tarii si la peirea mea. Astazi sunt alte trebile. Boierii si-au venit in

## Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari  
<http://referatenoi.ro>

---

cunostiinta; au vazut ca turma nu mai poate fi fara pastor, si pentru ca zice mantuitorul: Bate-voi pastorul, si se vor iprastia oile.

Boieri dumneavoastra! Sa traim de acum in pace, iubindu-ne ca niste frati, pentru ca aceasta este una din cele zece porunci: Sa iubesti aproapele tau ca insusi pre tine, si sa ne iertam unii pre altii!".

In scurt timp, Lapusneanul isi arata adevarata lui fata. El devine impulsiv, dur cu sotia lui, desi inainte se purta frumos:" -Muiere nesocotita! Striga Lapusneanul, sarind drept in picioare, si mana lui, prin deprindere, se razima pe junghiul din cingatoarea sa."

Razbunarea lui fara limita, rautatea, ura, il determina sa comita un macel, dand astfel si un "leac de frica" doamnei Ruxandra careia ii era teama, imaginea mortilor o infiorau.

Lapusneanul cunoaste intentiile poporului si stie de "afacerile" lui Motoc, astfel ca nu se opune uciderii acestuia, gasind totodata un prilej pentru a-l pedepsi pentru ca l-a vandut:"Du-te mori pentru binele mosiei dumitale, cum ziceai insuti cand imi spuneai ca nu ma vrea, nici nu ma iubeste tara".

Domnitorul devine o fiara, daca nu mai omoara, acum ii mutileaza si ii chinuie pe oameni. Ambitia il face sa continue lupta impotriva boierilor tradatori, ramanandu-i de rezolvat doar pe Spancioc si pe Stroici, care au fugit peste hotare, in Polonia:"Dar pentru ca sa nu uite dorul lui cel tiranic de a vedea suferiri omenesti, nascoci tot felul de schingiuri. Scotea ochi, taia maini, ciuntea si seca pe care prepus".

Inbolnavindu-se, Lapusneanul cade in delir si cere sa fie calugarit. Cand se trezeste devine agresiv, da dovada de impulsivitate si foloseste un limbaj neadecvat cand vorbeste cu mitropolitul:"Boaita fatarnica! adauga bolnavul zbuciumandu-se a se scula din pat; taca-ti gura; ca eu, care te-am facut mitropolit, eu te desmitropolesc. M-ati popit voi, dar de ma voi indrepta, pre multi am sa popesc si eu !".

Nebunia lui ia proportii, ajunge chiar sa-si ameninte cu moartea copilul si sotia:" Iar pre cateaua asta voi s-o tai in patru bucati impreuna cu tancul ei, ca sa nu mai asculte sfaturile boierilor si a dusmanilor mei". si in ultimele clipe ale vietii lui, Lapusneanul doreste moartea boierilor tradatori. El a avut parte de multe chinuri si suferinte pana si-a dat duhul, fiind poate rasplatit pentru toate crimele si rautatile pe care le-a savarsit.

Prin comportamentul sau, Lapusneanul poate deveni tipul domnitorului tiran, un artist al disimularii, o bruta insetata de sange, care priveste macelul ca pe o ceremonie(punerea capetelor sub forma de piramida in functie de ranguri), un om intept care stie sa manipuleze supusii, dovedind totodata abilitate in folosirea limbajului, si nu numai atat.

Doamna Ruxanda este sotia lui Alexandru Lapusneanul. Personaj secundarsi pozitiv, autorul ii

## Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari  
<http://referatenoi.ro>

---

atribuie si un portret fizic impresionant: "Peste zobonul de stofa aurita, purta un benisel de fedelens albastru blanit cu samur, a caruia manice atarnau dinapoi; era incinsa cu un colan de aur, ce se inchia cu mari paftale, impregiurate cu petre scumpe; iar pe grumazii ei atarna o salba de multe siruri de margaritar. slicul de samur, pus cam intr-o parte, era impodobit cu un surguci alb si sprijinit pe umerii si pe spatele sale. Figura ei avea acea frumuseata, care facea odinioara vestite femeile Romaniei."

Trasatura ei dominanta este tristetea, provocata de destinul familiei sale: fratele ei mare, Ilias, s-a dus la Constantinopol, unde s-a convertit la mahomedanism, parintii si fratele cel mic, stefan erau morti.

Tristetea si frica ei se accentueaza pe zi ce trecea, mai ales cand vedea crimele comise de sotul ei si este impresionata de lacrimile jupaneselor vaduve care vin sa i se planga. Buna la suflet, inzestrata cu un suflet nobil, incerca sa-l opreasca pe Lapusneanul, care nu mai inceta cu omorurile: "O, bunul meu domn, viteazul meu sot! urma ea, destul! Ajunga atata sange varsat, atate vaduvii, atatia sarmani!"

Doamna Ruxandra este o sotie devotata, isi respecta sotul, chiar daca acesta o insulta si o ameninta de multe ori. Iubirea ei fata de fiu sau o determina sa incalce regulile crestinesti si sa puna otrava in bautura sotului ei.

Motoc este un alt personaj secundar, putand fi considerat si antagonist. intruchipeaza tipul boierului tradator.

Este intrigant, perfid, las, prefacut, la inceput i se impotriveste lui Lapusneanul, apoi i se alatura. El este slugarnic si lingusitor: "Motoc ii saruta mana, asemenea unui cainelui care, in loc sa musce, linge mana care-l bate. El era multamit de fagaduinta ce castigase; stia ca Alexandru-voda o sa aiba nevoie de un intrigant precum el."

Motoc devine autoritar in momentul in care Lapusneanul trebuie sa aleaga intre el si popor, lipsit de suflet cere "sa dea cu tunul" in gloata. Se simte ca o fiara cuprinsa de lanturi si totusi crede ca mai are scapare: "Pune sa deie cu tunul intrinsii Sa moara toti !. Eu sunt boier mare; ei sunt niste prosti."

Ipocrizia lui intrece orice limita in momentul in care promite sa construiasca o biserica, dintr-o data devenind crestin si cere ajutorul lui Dumnezeu: "Oh ! pacatosul de mine ! striga pacatosul maica precurata fecioara, nu ma lasa sa ma prapadesc! Dar ce le-am facut oamenilor acestora ? Nascatoare de Dumnezeu, scapa-ma de primejdia aceasta, si ma jur sa fac o biserica, sa postesc cat voi mai avea zile!"

Incarcarile lui nu de a scapa nu au succes si Motoc isi gaseste sfarsitul omorat fiind de multimea adunata in fata curtii lui Lapusneanul.

## Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari  
<http://referatenoi.ro>

---

Stroici si Spancioc sunt doua personaje episodice, doi boieri intelepti, care sunt stapaniti de spiritul dreptatii, care vad clar realitatea si incearca sa-i deschida ochii lui Lapusneanul, orbit de furia razbunarii: "Cu voia marii-tale, zise Stroici, vedem ca mosia noastra o sa cada de isnoava in calea paganilor. Cand asta negura de turci va prada si va pustii tara, pe ce vei domni maria-ta ? -si cu ce vei satura lacomia acestor cete de paganice aduci cu maria-ta ? adaogi Spancioc." Buni cunoscatori ale intentiilor lui Lapusneanul, ei raman limpezi la minte si nu sunt inselati de refacatoria lui Lapusneanul, astfel reusind sa scape din cursa intinsa de acesta: "-Cum iti pare ? zise unul din boierii care i-am vazut ca nu iertase pe Alexandru-Voda -Te sfatuiesc sa nu te duci astazi la dansul la masa, raspunse celalalt. si se amestecara in norod. Acesti erau Spancioc si Stroici".

Spiritul dreptatii ii determina sa se intoarca in tara pentru a pune capat zilelor lui Lapusneanul. Ei isi manifesta ura fata de acesta si il chinuie asa cum a chinuit el familiile de boieri.

Este surprinzatoare bucuria boierilor cu care fac acest lucru: "se cade spre osanda ta sa ne privesti; invata a muri, tu care stiai numai sa omori. si apucandu-l amandoi, il tineau nemiscat, uitandu-se la el cu o bucurie infernala si mustrandu-l".

Gloata este un personaj colectiv si reprezinta poporul. Ea este manipulata de slugile care au scapat de acel macel. Principala trasatura de caracter "prostia": "Prostimea ramasa cu gura cascata. Ea nu se astepta la asemenea intrebare.

- Venise fara sa stie pentru ce au venit si ce vrea. incepu a se strange in cete-cete, si a se intreba unii pe altii ce sa ceara".

Ei sunt pacaliti de Motoc, care punea darile foarte mari, apoi de Lapusneanul, care scapa de ei dandu-l pe Motoc. Nu cred ca acei oameni au dus-o mai bine dupa moartea lui Motoc, ci dimpotriva, poate ca darile au crescut si mai mult.

Gloata nu are nici un conducator, este dezorientata si nu este unita, abia dupa un timp au inceput sa ceara domnitorului sa indeplineasca jalbele:

"-Sa micsoreze dajdiile! -Sa nu ne mai zapciasca!

-Sa nu ne mai implineasca! -Sa nu ne mai jefuiasca!

-Am ramas saraci! -N-avem bani! -Ne i-au luat toti Motoc! -Motoc! -Motoc!- -Motoc!"

Caracterizarea personajelor s-a realizat prin mijloace directe(direct de catre autor sau autocaracterizare) si prin mijloace indirecte( limbaj, participare la diferite actiuni, atitudini, de catre celelalte personaje).